

מסורת הש"ס

גמ' ב' (ג"א רבא ב') כלאים פ"ט מ"י (שבת מד. יבמות ה': א) ג"א משמיה דשמוראל (ד' ג'ל רבא ה') (נ"י מוס' לקמן ג. ד"ה דיקא נמי!) (ו' לנעיל לת.) (ז' לקמן) נט. וט"ז (י' רש"י ח') ג"ל בני ט') שלמטה הלכה ג"ק י' ג"ל דלורייתא כלומר יא) קלמ הס"ד אלח"כ ד"ה גרדומיו דלוגרנס כ"י נפסק מעיקרו וקשיא ג"ק (כ) לזכור להקב"ה שחק כ"י ג"ק **תוס'** (ג) לא נמצא בפ"ה שלפניו ועיין רש"ק (יד) דמופנה דלמר ג"ק (טו) גלית מתנא ג"ק (טז) אלמא משום דל"כ ג"ק (יז) מכללם ג"ק (יח) תכלת גלית מתכלת דגנדי כהונה דנעיין שורים ויזין ג"ק (יט) [לקמן מג. ב'] (כ) [לקמן מג. ד"ה שקולה] כל) הא דלמרנין גלית שקולה כ"י ג"ק (כב) וקשר ג"ק

הגהות הב"ח

(ב) גמ' מקיים גלגל משה מעלין:
(ג) רש"י ד"ה לא יפחות וכו' לטובה וזו בזמנא שלף צבע תכלת מוקק גלית:
(ג) ד"ה מין כנף וכו' הלכך ציצית עולה ת"ח וזו תחתין וזו קשריו ת"י תריג ותרביגין שני קשרים:

הגהות

רש"י ד"ה דלמא. הא דאמרי בני רבי חייה ח"ק בר. ג'ל: (רש"י)
ד"ה מאי לאו. ונשאר קצות. הס"ד. וחס"כ מתחיל דבור גרדומיו. דלוגרנס כ"י:

ד"ה מין כנף. מושם מעלין בקדש וכו'. ג"כ נחלה דמיתא משום הוא מחילה היסור והא לזין על גמג' על הא דלמרנין דמסיים גלגל מעלין בקדש וכו' וז"ה הגי' דנשי" שגל האלפני וסב דנשי"ף הגי' משום מעלין בקדש ופשוט שכן היה גי' דנשי"ף ופסיק מתחיל היסורין דנשי"ף משום מעלין בקדש וכו':

(משק שלמה)
תוס' ד"ה קשר. והשתא קשר העליון לא שמעינן אלא מושום דאלי"ב לא חזי בר. כ"ל: (ר"י"ח חג)
ושמא דתתם אתאי. ג"ל וכוונת דהכא אלמא כ"י:

תורה אור

רש"י א' ג'דלים תעשה קף על ארבע גפנות גסותך אשר תכסה בה:

(דברים יב, י)

שיטה מקובצת

^[6] ש"ם קשר עליון דאורייתא לפום הויטא משמע דראצטרין סמוכין למשרי סדין בציצית וקשה פסיק דכיסות אלא שרי סדין בציצית דקאמר תלמודא הא למה לי סמוכין מתנא רבי ר' ישמעאל נפקא דאמר ר' ישמעאל לי מקום שנאמר בגדים כי ואמר דחבטנ עבדי תכלת ותכלת עמרא הוא ומאי קאמר לעולם אימא לך דאי לאו סמוכים הוי אמינא אין ציצית דוחה כלאים הוא דאמר (קשריה) ע"י תכיפה אחת דאדע חזירי להכי איצטרין סמוכין למימר דבעינן קשר ואצפי"כ שריא דחבטנ ותריץ הרי"י ויסק קלפזן איש ירושלים דהכי פריך תתם לתנא רבי רבי ישמעאל דכפי' שם בחס' מיהו קשה למורי הרי"י ש"י מאי פריך הכא למאי איצטרין סמוכין או רבא עצמו אמר

התכלת

דלמא דאיקטר. כלומר ממאי דלריך להקשר בכל חוליא דלמא הא דלמרי ^[7]דכי רבי חייה ה"ק אס קשר על כל חוליא וחוליא הוו גרדומין כשרין אבל דכ"ב גליות לא קא מכשרי גרדומין דר"ב גליות אין נקשרים על כל חוליא וחוליא: קשר עליון. היינו גמי ההוא קשר ^[8]

^[9]למטה ^[10]הלכה למשה מסיני כלומר

קשר אחד גליות מיהא דלורייתא ולהכי נקט עליון משום ד' דאי לא עבד אלמא חד קשר כסופו עבד ליה שמקיים את הגדיל כולו: דאורייתא. ואפי' יכול לכרוך יפה ולהתקיים בלא קשר יוס או יומים פסולה: דאי מדרבנן למה לי למישרי סדין בציצית. דמכ"ב לא תלגס שעטנו וסמך ליה גדלים מעשה קך (דברים כג.)^[11] פשיטא דמותר: ה' התוכף תכיפה. מופר תכיפה אחת אינו חיבור משום ההיא תכיפה שמוצב הסוטיין בטלית אינו חיבור!): מעיקרו. היינו ראש המחובר לטלית: במה דברים אמורים. דבעינן שיעור לגליות כדלמרנין לקמן (דף מ"א): כמה תהא משולשלת כו': בתחלתו. בשעת עשייה אבל כסופו כגון אס נפסק לאחר זמן: מאי לאו שיריו. דליפסיק מינייהו קלמ מחוטיו וכאחר ^[12]קלמ גרדומין: דאיגרדם איגרדומי. ולגמרי נפסק ^[13]ד העיקר וקשיא למאן דלמר נפסק החוט מניקרו פסולה: שירי גרדומין. דנשאר קלמ ונפסק קלמ: הא קמשמע לן. מדתני שריים בגרדומין משמע דלהי בגרדומים שזירא קלמ ה' שיהיו נקרא שרים כדי לעונבן כדפרשית לעיל והאי כל שהוא דקמני כדי עניבה: חוט של ברך. אותו שזכר סביב ועושה ממנו הגדיל עולה ממנין שמונה חוטין דשמונה חוטין צעינן כדמפרש לקמן (מג.). תכלת. זהו שם כל הגליות: שברך רובה. שעשה שני שלישי גדיל ושלש ענף כשרה ועל"ג דמזונה שלש גדיל ושני שלישי ענף כדלמרנין לקמן: אלא חוליא אחת. הקפה ג' פעמים: וזווי תכלת. עיקר מזאת גלית שלש גדיל ושני שלישי ענף: לא יפחות משבע. חוליות: ששה אוירים. שזין שבעה רקיעים ועל שם שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע כדלקמן (דף מג.) מדמי סידורה לסידור הרקיעים כדי י'לזכרנו לטובה ^[14] (ש) שלף לבעה ^[15] כמו כן נזקק לגליות: בשחוא מתחיל לברוך מתחיל בלבן. שמניח שני חוטין ארוכין לעשות מהן הגדיל ומתחיל לכרוך גלגן ובאמצע כורך של תכלת וחזר

ומסיים גלגן: מין כנף. תחילה ואח"כ פתיל תכלת והאידינא דעזדינן חמשה קשרים היינו דלמרנין (שס) שקולה מזאת גלית ככל המורה כולה ^[16] (א) הלכך (ב) עזדינן שני קשרים מלמעלה ושלשה מלמטה משום מעלין בקדש ואין מורידין ויזין דלקדמה קרא למין כנף שמע משה חשזב הוא הלכך אי מקיים בתכלת הוה ליה מוריד סוף הגליות מתחילתה: דבוליה תבלתא. כל הטלית: ורמי ליה תבלתא. גליות: רריך לקשור על כל חוליא וחוליא היינו אחת של לבן ואחת של תכלת שהן שמים והשתא כשאין פוחת משבע עושה ה' קשרים סמוך לטלית קשר אחד ואחר כך שתי חוליות אחת של תכלת ואחת של לבן ^[17]קשר אחד עד שמסיים שש חוליות הרי ארבעה קשרים ואחר כך עושה חוליא בשעצית של לבן כדי שיהא מקיים גלגן ואחר כך קושר אחד הרי ה' קשרים ויש מפרשים לא יפחות משבע כריכות זין כל קשר וקשר:

פרק רביעי מנחות

למ.

קשר העליון. בקונטרס פירש שני פיחושים אחד אחר הגדיל ונקרא עליון כמו (נדה דף ג.) למעלה מן העטרה וזה אינו מוכח אלא דמיהא צעינן קשר ^[18]אולי"א פירש סמוך לכנף אבל קשר שאחר הגדיל כיון שרמוק מן הטלית משום ההוא לא הוי כלאים ומימיה להאי

דמוכה היכי מסיק ציצמות (דף ד'): למאן דלא דריש סמוכים אלא היכא י'דדמוכה דלמר ופשמים למה לי דכלאים ^[19]מתנא דכי רבי ישמעאל שמעינן דבגדיהס למר ופשמים וכו' והשתא קשר העליון לא שמעינן ^[20]ואי"כ לא הוי כלאים ואיצטרך שפיר לאיתויי למר ופשמים לומר שיהא לריך לעשותם צעינן שיהא צהס כלאים וי"ל דהכא לא מפיק מקרא דלמר ופשמים אלא מגדיל ומוכה ^[21]דכלאים דדרשה דגדיל דרשה נכונה היא דצעינן גדיל טוב אי גמי סוגיא דהסס אחיט כמאן דלמר גדיל דווקא ושמא דהסס אחיט כמאן דלמר או גדיל או פתיל ופולגמא דלמוראי הוא כסמוך והכי גמי תימה דבפרק המוצא תפילין (פירובין יז): משמע דצעינן שזרין ור"ת גמי פירש דאינו חייב על כלאים עד שיהא משזר ואס כן איצטרך טובא קרא דכלאים גליות ויש לומר דבעלמא יליף ליה ^[22]מתכלת דבגדי כהונה וכיון דתכלת שזר הוא הדין לבן:

דאיגרדום איגרדומי. פירש בקונטרס שנפסקו

לגמרי וקשה דהא כל שהוא קמני ולריך לומר דללדדין קמני ולא קאי אלא אשיריו ונראה לפרש מאי לאו שיריו דליפסיק מינייהו כלומר שיש מן החוטים שנפסקו מעיקרם ואישתייר מן השלימין גמי וגרדומיו דליגרדמו כולם והשתא לא קאי כל שהוא אלא אגרדומיו והא דליפסיק מינייהו הוי השתא כמו נפסק החוט מעיקרו דלעיל וכי האי גונא קרי שיריו פיק קמא דסוכה (דף ג.) גבי אוזב תחילתו שלשה וסופו שנים וז"ע:

שירי גרדומיו כל שהוא. פיק מי שמת ^[23]צ"ד דף קג.) הוה מזי לאיתויי הך גבי הך דפריך וכל היכא דמני כל שהוא לית ליה שיעורא: **לא יפחות משבע בנגד שבועה רקיעים.** לפי ^[24]שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ואנן דלית לן תכלת לא קפדינן צהא והא גמי דלמרנין לריך לקשור על כל חוליא וחוליא היינו כדי שיהא ניכר התכלת ומה שאנו נוהגים חמשה קשרים פירש בקונטרס ^[25]א"כ גבי כל)גליות שקולה כנגד כל המנזות

לפי גליות עולה מ"ר וח' חוטין וחמשה קשרים עולה ^[26]מ"א ומיהו כל גליות האמורים צפרשה חסירים י"ד ויש לומר שיש פסוק והיה לכה לגליות וג' גליות כחוצים צפרשה ולמ"ד זו משלימתן וכן נוהג רבינו חס לעשות אותן ה' קשרים צ' כסמוך לטלית וג' סמוך לפתיל משום מעלין בקדש ולא ^[27]א מורידין כדלמרנין שמסיים גלגן ועל כל קשר שני קשרים כדי שיהא קשר של קיימא מיהו לא מזינו שום סמן דהש"ס מפורש מה' קשרים ויש לומר דהא דלמרנין לא

או

וחזר וכוך ג' של לבן וג' של תכלת וקשר הרי ד' ומסיים בלבן ג' כריכות של לבן בלא תכלת וקשר הרי ד' קשרים ואורן הציצית מפורש לקמן ולירידן שאין לנו תכלת אין להקפיד לעשות חוליות אלא לכרוך סביב בלא חוליא ומנא רי"ת שהיה קשר חוט שכורך ד כנגד ד' חוטין ואין מנא העולם כן אלאא חולקין החוטין ד' מכאן ד' חוט' אחרות:

מסכת מקואות

פרק ו' משנה ה'

שְׁלֶשֶׁה לָגִין מַיִם, וְנָפַל לְתוֹכָן קָרְטוּב יוּן, וְהָרִי מֵרָאִיהֶן בְּמֵרָאָה הָיִין, וְנָפַלוּ לְמַקְוֶה, לֹא פָסְלוּהוּ. שְׁלֶשֶׁה לָגִין מַיִם חָסֵר קָרְטוּב, וְנָפַל לְתוֹכָן קָרְטוּב חָלָב, וְהָרִי מֵרָאִיהֶן בְּמֵרָאָה הַפּוּיִם, וְנָפַלוּ לְמַקְוֶה, לֹא פָסְלוּהוּ. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר, הִפֵּל הוֹלֵךְ אַחֵר הַמֵּרָאָה:

עין משפט ונר מצוה

א א מ"י פ"י מהל' כלאים הלכה ב ב טו"ש פ"י ד' ס' ש טפ"ג:
ח ב מ"י פ"א מהלכות גליות הלכה יח סמוג עשין ט טו"ש פ"ח ס' יב טפ"ג:
ט ב ד ד מ"י שס הלכה ז ועיין בהשגות וכו' מ טו"ש פ"ג שס י"א טפ"ד:

י א מ"י שס הלכה ח טו"ש פ"ג טה"ה:
יא ז מ"י שס טו"ש פ"ג:
יב ח מ"י שס הלכה ז:

שיטה מקובצת
(המשך)
לקמן דאחא למימר צמר ופשותים פטורים בין במינן בין שלא במינן ויחזיק היר"ם המדקדק בפי הקדושיא ויצאנה הכל למכונן הדיק ש"ם קשר העליון הלכה למשה מסיני מראצטרין למשרי סדין בציצית אינו אלא מראצטרין סמוכין אלא מאיצטרין כהמ מקומות בייחיות לומר דציצית דוחה כלאים כהויא סדין בציצית ב"ה מחייבן ואי קשר העליון לאו דאורייתא פשיטא וסדין חייבו דחכיפה אחת אינו חייבו וכשיטה זו ושתכנא ריש בבא מצינא ש"ם הילך חייב דאי ס"ד הילך פטור למה אצטרין למפטר קרקעות משבועה כל קרקעות הילך הוא ואין דוצה לומר למה לי קרא דהא ליכא קרא למפטר קרקעות משבועה אלא ר"ל למה לי תנאי דאמר אין נבעינן על הקרקעות ופטור דשביעות קרקעות גמורין מפסל אבל בקרקעות פניה ליכא קרא לפטור. תרי"ח:
[א] אבל בסופו: [א] דלמטה דאורייתא הלכה: [ז] משום דמאן דלא עבדי:
[ח] (מה"ד דהא) התוכף תכיפה אחת חופר: [י] חיבור ל"א דאי קשר עליון היינו הך דפסיקי לטלית מדרבנן למה לי למישרי סדין בציצית דאי פסום הויא תחיבה דתחת חוטין בסדין לאו תכיפה היא דתוכף תכיפה אחת אינה חיבור ואי משום קשר התחתון לאו תכיפה היא דמרוחק מן הטלית:
[י] נפסק עד העיקר: [ס] קצת שתייה:
[ט] צבעה כך לבן נזקק: [י] כולה דמנין ציצית גבימטריא חזי' ושמנה חוטין וחמשה קשרים דהויא תרי"ג כנגד כל המנזות: [יב] בקונטרס דהא ציצית שקולה: [יג] תרי"ג מכאן ספך לפי הקונטרס במתני' דאין למעט מנין החוטין אם אין תכלת וצריך לעולם ח' חוטין חוסי' אחרות:
[יד] מורידין ואמר ריב"א שראה ציצית של רי"ת עשוי כך ודוב העולם הנוג לעשות הקשרים בין החוליות וראה מהא דאמרינן לעיל צריך לקשור על כל חוליא וחוליא ומסתמא היינו אחז כריכות של לבן וכן של תכלת וקאמר הפוחת לא יפחות מג' היינו ג' חוליות של לבן וג' של תכלת ואחת שמסיים בלבן נמצא קשר סמוך למכאן ואח"כ כורך ג' של לבן וג' של תכלת ואח"כ קושר הרי שני קשרים

^[1] נחלה דמיתא משום הוא מחילה היסור והא לזין על גמג' על הא דלמרנין דמסיים גלגל מעלין בקדש וכו' וז"ה הגי' דנשי"ף שגל האלפני וסב דנשי"ף הגי' משום מעלין בקדש ופשוט שכן היה גי' דנשי"ף ופסיק מתחיל היסורין דנשי"ף משום מעלין בקדש וכו':

^[2] גמ' ב' (ג"א רבא ב') כלאים פ"ט מ"י (שבת מד. יבמות ה': א) ג"א משמיה דשמוראל (ד' ג'ל רבא ה') (נ"י מוס' לקמן ג. ד"ה דיקא נמי!) (ו' לנעיל לת.) (ז' לקמן) נט. וט"ז (י' רש"י ח') ג"ל בני ט') שלמטה הלכה ג"ק י' ג"ל דלורייתא כלומר יא) קלמ הס"ד אלח"כ ד"ה גרדומיו דלוגרנס כ"י נפסק מעיקרו וקשיא ג"ק (כ) לזכור להקב"ה שחק כ"י ג"ק

^[3] אולי ג"ל יתנא הכי מצינא דהא דקתמר ש"י.

^[4] ועי' בראש"ש הלכות גליות בהלכות ס"י טו.